

PORTADA EDICIÓ IMPRESA **LRP ARTS** LRP JOVE OPINIÓ REPORTATGES
ENTREVISTES MÉS

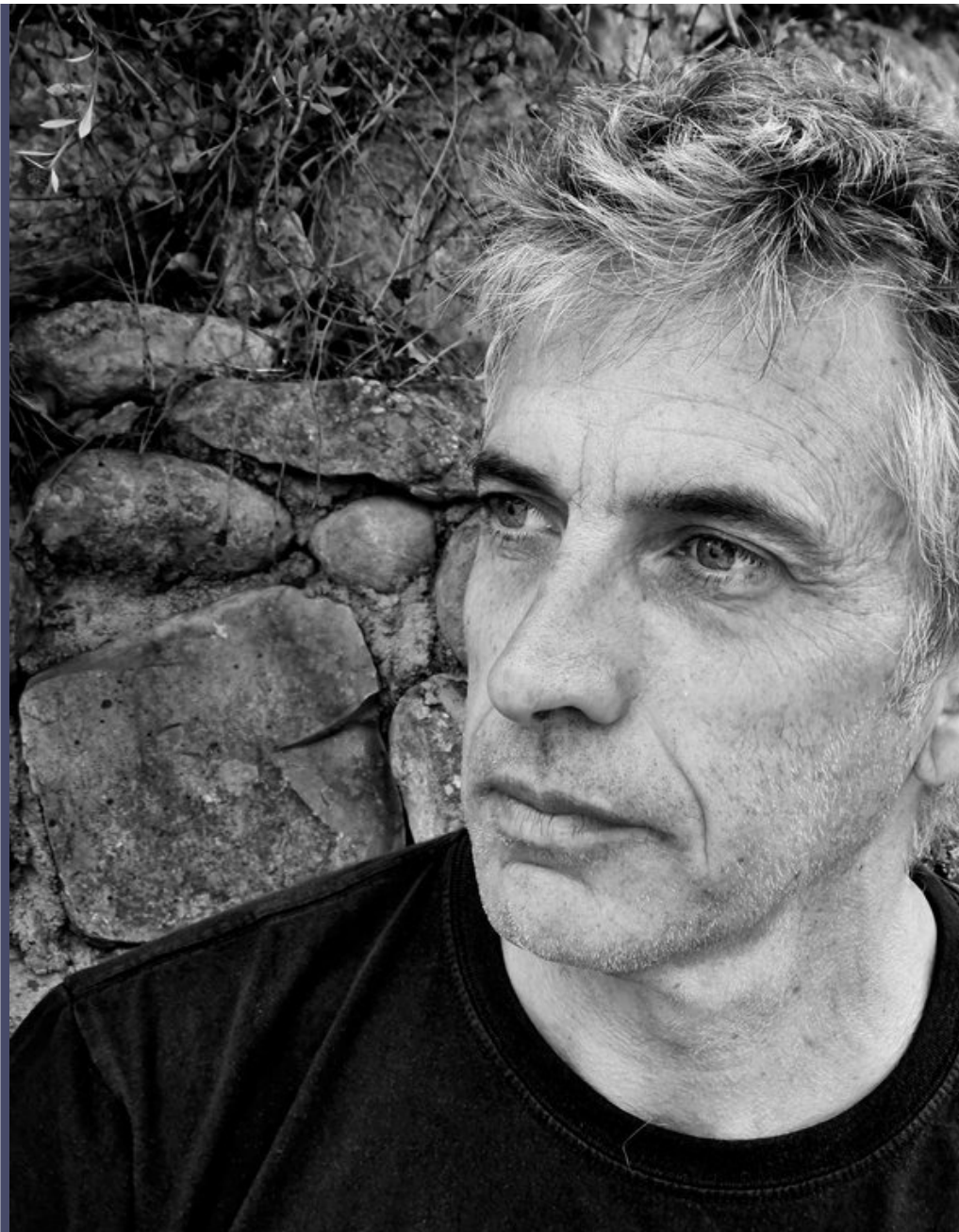
LLETRES MÚSICA PANTALLA ARTS VISUALS TEATRE ARTICLES

LLETRES 4 març 2022 21.00 h

Crítica

RADIOGRAFIA D'UN MALSON

Jordi Pigem és filòsof de la ciència i escriptor. FRAGMENTA EDITORIAL.

En tota la gestió de la pandèmia, fins ara no havíem tingut l'oportunitat de llegir o de sentir veus crítiques i prestigioses, discordants respecte del discurs hegemònic

JORDI LLAVINA

Fa poc es presentava l'esplèndida edició dels *Pensaments i opuscles*, de Blaise Pascal, a càrrec de Pere Lluís Font (que també els ha traduïts). “El pensament fa la grandesa de l'home”, diu un dels pensaments, el que precedeix el més cèlebre de tots: això és, aquell que assegura que “l'home

no és sinó una canya, la més feble de la natura; però és una canya pensant”. Aquest segon acaba proclamant, també: “La nostra dignitat consisteix en el pensament.” Grandesa i dignitat, doncs.

El llibre de Pigem està gaudint d'un èxit que depassa el que, a casa nostra, acostuma a tenir qualsevol assaig filosòfic. Sens dubte, això té a veure amb la matèria candent del llibre, i amb el fet incontrovertible que, entre altres assumptes, es refereix a una qüestió –la pandèmia i tot el que ha desencadenat– que, d'una manera més o menys dramàtica, ens ha afectat a tots. Però el llibre és molt més que això: representa un intent de pensar sense traves. Per això recorda el gènere del llibre: el contingut és punyent, compromès; la forma, llegívola. L'última frase de cada capítol és la primera del capítol següent. Aquestes frases actuen com a autèntics lemes, i algunes, no pas poques, esdevenen temes fonamentals de l'assaig. Per exemple: “La capacitat crítica queda enterbolida per la por.”

En tota la gestió de la pandèmia, fins ara no havíem tingut l'oportunitat de llegir o de sentir –d'escoltar– veus crítiques i prestigioses, discordants respecte del discurs hegemònic –del pensament únic, en definitiva–. Darrerament ja n'hem anat col·leccionant unes quantes, i és previsible que aquest contingent de la dissidència vagi creixent, perquè els episodis d'ombra que hem viscut respecte de tot plegat han anat, també, eixamplant-se. Però Pigem, com deia suara, no reflexiona, només, sobre la covid-19 i la gestió que se n'ha fet. En realitat, això és un element més del tètric panorama que dibuixa, un panorama animat, en darrera instància, pel tecnocapitalisme. *Un món feliç*, d'Aldous Huxley, i 1984, de George Orwell, són les dues distopies amb què l'autor il·lustra el que, a parer seu, està passant al món. I, ben mirat, bona part de la ficció imaginada per aquestes dues novel·les ha quedat obsoleta davant la realitat de control i vigilància estrictes a què estem sotmesos.

El llibre de Pigem té la virtut de posar damunt la taula qüestions incòmodes. Afirma que, d'ençà de la pandèmia, alguns grans poders fàctics han decidit promoure el Gran Reset i avançar cap a una Quarta Revolució Industrial, en què, per descomptat, “la tecnologia té prioritats sobre la vida, i els algorismes i les dades, sobre la consciència i el seny”. Pascal va ser un lector apassionat de Descartes, però, en algunes qüestions, va discrepar-ne. Segons Pigem, de l'autor de *Discurs del mètode* prové la passió pel mecanicisme (el mateix Descartes era un gran defensor dels autòmats, que, temps a venir, haviem d'anomenar robots). “El que és artificial eclipsa el que és natural”, escriu. La seva filosofia no és gaire lluny de la de la *proximitat* que està construint Josep Maria Esquirol. Hi ha, en tots dos pensadors, la consciència que cal protegir-se davant l'agressió d'un món que s'ha tornat hostil, d'un món que ha anat adquirint un rostre ferotge, fins i tot quan es fa passar per més humà i filantròpic. Els mitjans de comunicació, segons l'autor, són els coreògrafs del ball de màscares actual. I, pel que fa a la ciència, aquell àmbit que semblava refractari a l'engany i la manipulació, tampoc s'hi pot confiar, perquè està corrompuda per interessos variats.

Pigem transcriu una frase del *Tirant lo Blanc*: “És millor que el príncep sigui amat que temut.” En cita, també, una de Maquiavel, escrita seixanta anys després de la de Martorell: “És millor que el príncep sigui temut que amat.” No cal dir que, segons Pigem, el tecnocapitalisme ha imposat la visió maquiavèlica de la realitat. Què hi podem fer, però! Si més no, proclamar la grandesa i la dignitat de pensar.

PANDÈMIA I POSTVERITAT. LA VIDA, LA CONSCIÈNCIA I LA QUARTA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

Autor: Jordi Pigem

Editorial: Fragmenta

Pàgines: 142